

Bilaga A.

Sammanfattning av tidigare granskningar inom Etablering och integration

Nyanländas etablering – är statens insatser effektiva? (RiR 2015:17)

Bilaga A. Sammanfattning av tidigare granskningar inom strategin

RIR 2014:15 Nyanländ i Sverige – Effektiva insatser för ett snabbt mottagande?

Riksrevisionen granskade i vilken utsträckning statens insatser för bosättning och mottagande av nyanlända i landets kommuner kan anses vara ändamålsenliga och effektiva.

Granskningens slutsatser

Riksrevisionens granskning visar att det finns betydande möjligheter att effektivisera statens mottagnings- och bosättningssystem för nyanlända. Riksrevisionen konstaterar att tillgången på bostäder är avgörande för bosättningen i stället för matchning mot arbetsmarknaden.

Många av de mellan kommuner och länsstyrelserna överenskomna platserna för mottagande har inte heller använts.

Vidare förefaller ett problem i dagens etableringsprocess vara att bosättningsansvaret delas mellan Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.

I granskningen lyfts även fram att många kommuner anser att statens ersättningar inte täcker kommunernas kostnader för mottagandet, samt att kommunerna behöver stå för kompletterande försörjningsstöd då glapp uppstår mellan de statliga ersättningssystemen i övergången från Migrationsverket till Arbetsförmedlingen.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ge Migrationsverket ett samlat bosättningsansvar för nyanlända. Detta eftersom Arbetsförmedlingens uppdrag att erbjuda bosättning utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv i praktiken inte fått genomslag.

Dessutom bör en närhets- och kontinuitetsprincip råda när nyanlända Migrationsverkets anläggningar erbjuds bosättning.

Regeringen rekommenderas även att i ökad utsträckning nyttja statligt ägda fastigheter som tillfälliga boenden för nyanlända som väntar på kommunplacering, samt göra det möjligt för Migrationsverket att driva dessa i egen regi.

Slutligen bör regeringen följa upp de statsbidrag som betalas ut till kommuner och landsting samt säkerställa att glappet mellan de statliga ersättningssystemen får en lösning.

Regeringens skrivelse

I sin skrivelse till riksdagen den 11 december 2014 instämmer regeringen i flera av Riksrevisionens bedömningar.¹

Regeringen framhåller att flyktingmottagandet är ett nationellt åtagande samt att den ser allvarligt på problemen med att hitta kommuner som har

---

¹ Skr 2014/15:31.

beredskap och kapacitet att ta emot nyanlända. Regeringen avser därför att genomföra en översyn av boendeplaneringen samt organiseringen av asylmottagandet.

I skrivelsen lyfter Regeringen vidare fram att den följer regionala försök att genomföra bosättningsarbete utifrån en närhets- och kontinuitetsprincip, samtidigt som mottagandet av nyanlända ska vara inriktat på etablering på arbetsmarknaden. Dialogen mellan Migrationsverket och de kommuner där Migrationsverket bedriver sin verksamhet behöver förbättras.

Regeringen aviserar även en kommande satsning på statliga myndigheters kompetens och förmåga rörande upphandling, samt en särskild upphandlingsstödjande myndighet i nära samarbete med landets kommuner.

RIR 2014:14 Etableringslotsar – fungerar länken mellan individen och arbetsmarknaden?

Riksrevisionens granskning undersökte ifall regeringen och Arbetsförmedlingen skapat förutsättningar för att den arbetsförberedande insatsen etableringslots ska fungera på ett ändamålsenligt sätt.

Granskningens slutsatser

Riksrevisionen drar slutsatsen att regeringens styrning av insatsen har varit otillräcklig. Etableringslotsarnas uppdrag är för brett formulerat vilket leder till att de nyanländas behov av socialt stöd tränger undan arbetsförberedande insatser. Riksrevisionen konstaterar även att ersättningssystemet är ineffektivt och att det finns risk för att målen med valfrihetssystemet inte uppnås. En anledning till detta är att granskningen visar på begränsade förutsättningar för de nyanlända att göra ett välinformerat val av lots.

Sammantaget anser Riksrevisionen att bristerna i utformningen och genomförandet av insatsen etableringslots ger en risk för låg måluppfyllelse. Många av de nyanlända är nöjda med sin lots, men det går inte att påvisa något samband mellan deltagande i lotstjänsten och de nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Rekommendationer till Regeringen

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att renodla insatsen etableringslots till att framförallt vara arbetsförberedande, eftersom den har utvecklats mot att innehålla för mycket socialt stöd. Då insatsen i dess renodlade form troligtvis inte är lämplig att erbjudas alla nyanlända bör det enligt Riksrevisionen ske en behovsprövning.

Därtill bör regeringen analysera hur nyanländas behov av socialt stöd bäst kan mötas. Fördelningen av ansvar mellan aktörer för att stödja nyanlända socialt och i praktiska frågor, exempelvis myndighetskontakter, behöver förtydligas.

Granskningen lyfter även fram behovet av att regeringen inför framtida introduktioner av arbetsmarknadspolitiska insatser skapar förutsättningar för att dessa utvärderas, exempelvis genom användandet av försöksverksamhet.

Arbetsförmedlingen rekommenderas att i större utsträckning stödja nyanlända när de väljer en lots så att de kan göra ett välinformerat val. Arbetsförmedlingen bör därtill stärka kvalitetssäkringen av insatsen genom att utöka kontroller och uppföljning av de privata lotsleverantörerna.

Regeringens skrivelse

I regeringens skrivelse till Riksdagen med anledningen av granskningen instämmer regeringen i Riksrevisionens övergripande bedömning att lotstjänsten sannolikt inte är kostnadseffektiv.²

I skrivelsen hänvisar regeringen till budgetpropositionen för 2015 där regeringen annonserat som sin avsikt att avskaffa systemet med etableringslotsar. Regeringen avser göra en översyn av rätt till etableringslots med intentionen att från den 1 januari 2016 göra insatsen behovsprövad. Översynen ska även ha som mål att lägga förslag som syftar till att avskaffa systemet med etableringslotsar, då regeringen menar att resurserna kan användas på ett mer effektivt sätt.

I skrivelsen framhålls Arbetsförmedlingens ansvar att kontinuerligt se över ersättningssystemen för privata aktörer som bedriver arbetsmarknadspolitisk verksamhet, och att uppföljningen av verksamhetens resultat måste förbättras.

RIR 2014:11 Att tillvarata och utveckla nyanländas kompetens – Rätt insats i rätt tid?

Utgångspunkten i granskningen är om statens insatser för att tillvarata och utveckla nyanländas kompetens är effektiva, samt om de möjliggör en snabb och ändamålsenlig etablering på arbetsmarknaden.

Granskningens slutsatser

Den övergripande slutsatsen är att statens insatser inte i tillräcklig utsträckning utgår från den enskildes förutsättningar och behov, vilket leder till bristande effektivitet.

Rapporten visar på stora variationer i resultat mellan kommuner, även då hänsyn tas till de lokala förutsättningarna för etablering. Hur insatserna för nyanlända är organiserade lokalt har stor betydelse för graden av lyckad etablering.

Bland de brister som lyfts fram i rapporten är att det i de nyanländas etableringsplaner ofta saknas en röd tråd för insatserna. För framförallt kvinnor och unga nyanlända saknas insatser som leder till arbete.

Granskningen pekar vidare på bristande kvalitet i de tjänster som upphandlats av Arbetsförmedlingen. En anledning är att många av avtalen tecknats innan etableringsreformen och därmed inte matchar behoven. Många arbetsförmedlare upplever att mycket av deras tid går åt att kontrollera kvaliteten på tjänsterna.

Riksrevisionen uppmärksammade att endast ett fåtal nyanlända genomgår validering av tidigare utbildningar och kunskaper. Valideringssystemet är i dag splittrat och svåröverblickbart, och det kan vara svårt för individen att hitta rätt väg.

Av Riksrevisionens rapport framgår även att få nyanlända tar del av den kommunala vuxenutbildningen. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv torde det vara en god investering att framförallt unga nyanlända utbildar sig och stärker sina positioner på arbetsmarknaden.

---

² Skr 2014/15:23.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att låta staten ta ett samlat ansvar för nyanländas etablering. Ett sektorsövergripande perspektiv är nödvändigt då ett stort antal aktörer är involverade. Ett bättre samarbete behöver framförallt åstadkommas mellan kommunerna, Arbetsförmedlingen och det lokala näringslivet.

Vidare bör regeringen aktivt verka för att nyanlända i större utsträckning tar del av den reguljära vuxenutbildningen samt att nyanlända i högre utsträckning ges möjlighet att delta i validering och vuxenutbildning på sitt modersmål. Arbetsförmedlingen rekommenderas att vidta åtgärder för att öka kvinnors medverkan i arbetsförberedande insatser.

Myndigheten bör även följa upp och utvärdera olika lokala arbetssätt inom etableringsuppdraget.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen instämmer regeringen i att formerna för samverkan mellan staten och kommunerna behöver utvecklas.³ Regeringen avser därtill att se över myndighetsorganisationen vid mottagandet av nyanlända samt att utveckla formerna för samarbete med kommunerna inom etableringsuppdraget.

Regeringen lyfter fram att Arbetsförmedlingen påbörjat ett internt arbete kring att ta fram en ny arbetsmodell för etableringsuppdraget. Syftet är att det stöd och service som erbjuds den arbetssökande utgår från individens yrkeskompetens, önskade yrkesinriktning samt bedömningen av arbetsmarknaden.

Ytterligare resurser för att utveckla vuxenutbildningen kommer eventuellt att tilldelas. Dessutom är ett förslag rörande huvudmännens möjligheter att anordna vuxenutbildning på modersmål under beredning inom Regeringskansliet.

Slutligen förklarar regeringen som sin avsikt att införa ett sammanhållet nationellt system för validering, samt att en utredare getts i uppdrag att kartlägga dagens valideringsresurser samt komma med förslag på hur systemet kan göras lättare att överblicka.

RIR 2014:3 Staten och det civila samhället i integrationsarbetet

Riksrevisionen undersökte statens insatser för att undanröja hinder och skapa förutsättningar för det civila samhällets medverkan i integrationsarbetet.

Granskningens slutsatser

Riksrevisionens drar den övergripande slutsatsen att regeringens ambition att involvera det civila samhället i integrationsarbetet inte resulterat i motsvarande utveckling i berörda myndigheters verksamhet.

Riksrevisionen menar att den statliga styrningen vad gäller civilsamhällets medverkan i integrationsarbetet har varit svag. Migrationsverket samt Arbetsförmedlingens interna styrning inte tydligt har betonat det lokala samarbetet med civilsamhället.

---

³ Skr 2014/15:19.

Vidare konstaterar Riksrevisionen att civilsamhällets organisationer inte är utförare i någon större omfattning inom integrationspolitiken. Utformningen av regelverken kring lagen om valfrihet (LOV) samt lagen om offentlig upphandling (LOU) uppges av Migrationsverket och Arbetsförmedlingen utgöra ett hinder för civilsamhällets mindre aktörer att agera som utförare. Granskningen visar även på att hur upphandlingarna utformas med avseende på omfattning och geografiska avgränsningar har betydelse för organisationernas möjligheter att delta.

Granskningen uppmärksammar även att förändringar i det statliga stödet till civilsamhällets organisationer försvårat deras medverkan i integrationsarbetet. Även det stöd som fördelas av Europeiska Integrationsfonden bedömdes vara förknippat med flera hinder, bland annat krav på medfinansiering samt efterskottsbetalning.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att genomföra en samlad analys av den statliga finansieringens utformning samt att se över behovet av generella stödjande åtgärder syftande till att underlätta civilsamhällets organisationers deltagande i upphandlingar.

Arbetsförmedlingen och Migrationsverket rekommenderas att utveckla sina upphandlingsstrategier med målet att underlätta för civilsamhällets organisationer att delta i upphandlingar. Myndigheterna bör även utveckla sin lokala samverkan med civilsamhället. Regeringen föreslogs efterfråga uppföljning av arbetet hos myndigheterna.

Länsstyrelserna rekommenderades utveckla sin roll som regional resurs vad gäller civilsamhällets medverkan i integrationsarbetet.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen till Riksdagen med anledning av Riksrevisionens rapport instämmer regeringen delvis i Riksrevisionens bedömningar.⁴

Regeringen framhåller att Riksrevisionens granskning endast delvis belyser de åtgärder regeringen genomfört inom ramen för politiken för det civila samhället.

Regeringen hänvisar till att en ny utredning tillsatts, vars uppdrag bland annat innefattar att se över hur civilsamhällets medverkan i offentliga upphandlingar ska kunna förbättras.⁵

I skrivelsen menar regeringen att merparten av de åtgärder som ingår i den överenskommelse som slutits mellan regeringen och civilsamhället på integrationsområdet har genomförts, samt att uppgörelsen kontinuerligt kommer att ses över i samråd med civilsamhällets organisationer.

Regeringen pekar på att Migrationsverket tagit fram en ny handlingsplan för att utveckla myndighetens samverkan med det lokala civila samhället. Myndigheten har även genomfört åtgärder för att underlätta upphandlingen för civilsamhället. Vad gäller Arbetsförmedlingen har myndigheten reviderat

---

⁴ Skr. 2013/14:244.

⁵ Dir 2014:40.

metodstödet för lokala överenskommelser för att tydligare inkludera civilsamhället samt att myndigheten ser över upphandlingsförfarandet.

Regeringen framhöll slutligen att behoven av bidrag till civilsamhällets organisationer inom integrationsområdet löpande ses över, men att bidragsstrukturen tills vidare skulle vara oförändrat.

RIR 2013:17 Ett steg in och en ny start – hur fungerar subventionerade anställningar för nyanlända?

I granskningen undersökte Riksrevisionen två olika typer av subventionerade anställningar, instegsjobb samt nystartsjobb, vilka helt eller delvis riktar sig till nyanlända i Sverige.

Granskningens slutsatser

Riksrevisionens drar den övergripande slutsatsen att de både stöden i stort sett fungerar som avsett, men att möjligheter till förbättringar finns. Nyanlända som haft ett instegsjobb eller nystartsjobb har fått en förbättrad arbetsmarknadsstatus.

Riksrevisionen konstaterar att de nyanlända som först tagit del av instegsjobb för att sedan ha fått ett nystartsjobb i störst utsträckning fått arbete efter avslutade insatser.

I granskningen påminner Riksrevisionen om svårigheten i att utvärdera effekter av arbetsmarknadspolitiska insatser då regeringen vid utformandet av insatsen inte valt att skapa jämförelsegrupper. Det går därmed inte att dra några generella slutsatser kring insatsernas effekter på arbetsmarknadsutfallet för individer som deltagit.

Granskningen visar även att nystartsjobben till viss del tränger ut instegsjobben. Detta då nystartsjobb i många fall trots lägre subventionsgrad är förmånligare för arbetsgivaren då krav på försäkring samt kompetens med sfi-studier saknas. En möjlig konsekvens av detta kan vara att nyanlända för vilka instegsjobb vore en mer lämplig åtgärd i stället får nystartsjobb som insats.

Riksrevisionen konstaterar att instegsjobb och nystartsjobb är koncentrerade till ett fåtal branscher och yrken, vilket medför risken att många instegs- och nystartsjobb inte ges ökade möjligheter till anställning efter insatsens slut.

I granskningen uppmärksammas att det kan vara svårt att kombinera nystartsjobb och instegsjobb med sfi-studier. Med tanke på de långsiktiga fördelarna på arbetsmarknaden för den som läst sfi kan detta på sikt inverka negativt på den nyanländes etablering.

Riksrevisionen konstaterar slutligen att det finns flera förklaringar till varför inte fler instegsjobb har skapats. Arbetsförmedlingens kontakter med arbetsgivare är av central betydelse och regelverket kring instegsjobben anses till viss del ha begränsat insatsens genomslag.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att i framtiden utforma arbetsmarknadspolitiska insatser på så sätt att de är möjliga att utvärdera effekter i efterhand.

Regeringen bör att undvika att försöka skapa fler instegsjobb genom ett generösare regelverk, men att det bör upprätthållas en skillnad i faktisk subventionsnivå mellan de olika insatserna. Riksrevisionens bedömning är att ett mer aktivt och riktat arbete hos Arbetsförmedlingen har möjlighet att skapa fler instegsjobb.

Riksrevisionen rekommenderar även regeringen att undersöka kedjan instegsjobb-nystartsjobb för att se vilka faktorer som där lett till att fler kommit i arbete.

För att säkerställa att instegsjobb i praktiken går att kombinera med sfi rekommenderas regeringen att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att följa upp instegsjobbarnas sfi-status.

Arbetsförmedlingen föreslås undersöka möjligheterna att effektivisera arbetet med arbetsgivarkontakter samt att inte göra några undantag ifrån sfi-kravet i syfte att få till stånd fler instegsjobb.

Regeringens skrivelse

I sin skrivelse till Riksdagen med anledning av granskningen instämmer regeringen i Riksrevisionens övergripande slutsatser.⁶

Regeringen lyfter fram att Arbetsförmedlingen i regleringsbrevet för myndigheten 2014 getts i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet med arbetsgivarkontakter. Myndigheten har även fått i uppdrag att analysera och redovisa om arbetet med ökade arbetsgivarkontakter lett till en effektivare matchningsprocess samt i vilken grad det hjälpt de arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Regeringen har även gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att motverka och följa upp fel i handläggningen samt överutnyttjande av anställningsstöd. En särskild utredare har därtill getts i uppdrag att kartlägga förekomsten av oegentligheter, överutnyttjande och andra felaktigheter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

RIR 2012:26 Etablering genom företagande – är statens stöd till företagare effektiva för utrikes födda?

Granskningens syfte var att undersöka statens insatser för att stödja utrikes födda som vill starta företag. Granskningen har inriktats mot Arbetsförmedlingens stöd till start av näringsverksamhet samt den lånefinansiering som erbjuds genom Almi.

Granskningens slutsatser

Riksrevisionens övergripande slutsats är att den granskade verksamheten hos Arbetsförmedlingen samt Almi möjliggör för utrikes födda att starta och driva företag. Regeringen och Arbetsförmedlingen saknar däremot tillräckliga kunskaper om vilka effekter verksamheten har. Granskningen visar även att vissa kunskapsbrister finns hos Almi.

Riksrevisionen drar även slutsatsen att Arbetsförmedlingens stöd till start av näringsverksamhet har haft positiva effekter. Effekten är dock mindre för utrikes födda än för inrikes födda. En stor andel (42 %) av de utrikes födda

---

⁶ Skr 2013/14:199.

företagarna har under den granskade perioden befunnit sig under gränsen för ekonomisk utsatthet.

Det finns brister i uppföljningen av hur deltagarna lyckas, vilket kan leda till att den enskilde får det stöd som den behöver. Uppföljningen är avhängig av att handlingsplaner upprättas för den sökande, något som granskningen visar sker i mindre utsträckning för utrikes födda.

Riksrevisionen konstaterar att Almis utlåning till utrikes födda har ökat under den studerade perioden, samtidigt som andelen utrikes födda bland Almis kunder har fördubblats. Utrikes födda i genomsnitt lånar betydligt lägre belopp jämfört med inrikes födda, vidare finns stora skillnader finns mellan olika branscher.

Rekommendationer

Utifrån granskningens slutsatser rekommenderar Riksrevisionen regeringen att skaffa sig mer kunskap om effekterna av de stöd som erbjuds genom Arbetsförmedlingen och Almi.

Regeringen bör även följa upp hur Almi utvecklar sin uppföljning av bolagets lånefinansiering.

Arbetsförmedlingen rekommenderas se till att handlingsplaner upprättas för alla som får stöd till start av näringsverksamhet, samt att dessa följs upp. Arbetsförmedlingen bör även följa upp att handläggningsrutinerna är anpassade för de utrikes födda.

Slutligen bör Arbetsförmedlingen även följa upp sysselsättnings- och inkomsteffekterna för de utrikes födda som tar del av stödet till näringsverksamhet.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen till riksdagen instämmer regeringen i flera av Riksrevisionens slutsatser.⁷

Regeringen framhåller att ett antal förändringar av Arbetsförmedlingens arbetssätt nyligen genomförts, vars effekter därmed inte fångas av Riksrevisionens granskning. Som exempel lyfts ett ökat fokus på de individuella handlingsplanerna samt användande av aktivitetsrapporter för programdeltagare.

I skrivelsen betonas vikten av att Arbetsförmedlingens stöd till start av näringsverksamhet följs upp gentemot de arbetsmarknadspolitiska målen för att kunna bedöma insatsens effektivitet.

Regeringen instämmer även i vikten av uppföljning av Almis lånefinansiering och för fram att regeringen under lång tid arbetat aktivt med åiterrapporteringskrav för bolaget. Regeringen har påbörjat ett arbete med att utveckla uppföljningen av statliga riskkapitalbolag, vilket även innefattar Almi. Även Almis ägaranvisning kommer att ses över för att tydliggöra avsedda målgrupper för verksamheten.

---

⁷ Skr 2012/13:146.

RIR 2012:23 Början på nått nytt – Etableringsförberedande insatser för asylsökande

I granskningen undersöker Riksrevisionen huruvida statens insatser för mottagande och introduktion av asylsökande är effektiva för att underlätta etablering och integration i Sverige.

Granskningens slutsatser

Riksrevisionen konstaterar att ett utökat samarbete mellan Migrationsverket och Arbetsförmedlingen skulle kunna leda till en ökad effektivitet i mottagandet. Brister som lyfts fram är bland annat problem med informationsöverföringen mellan myndigheterna. Fokus bör ligga på att utveckla lokala samarbeten för att ge utökade möjligheter till praktik och arbete för den asylsökande.

Riksrevisionen pekar vidare på vikten av att placeringen av asylsökande inom ramen för Migrationsverkets anläggningsboenden bör främja den nyanländes framtida chanser till arbete och etablering, - något som däremot ofta försvåras av bristen på bostäder.

Ytterligare ett problem som uppmärksammas är att få asylsökande erbjuds praktik eller arbete i väntan på besked om uppehållstillstånd. Goda exempel finns däremot på samverkan mellan lokalt näringsliv och frivilligorganisationer. Riksrevisionen konstaterade att det finns brister i den organiserade sysselsättning som Migrationsverket tillhandahåller. De kurser i introduktion till svenska språket samt samhällsinformation som erbjuds av Migrationsverket har minskat i omfattning sedan etableringsreformen.

Granskningen pekar på att insatser som erbjuds asylsökande måste anpassas för att möta individens skilda behov. Nyanlända som erhållit uppehållstillstånd bör ges möjlighet att påbörja sin etablering, samtidigt som de som väntar länge på beslut bör erbjudas insatser som gör deras tid i mottagningssystemet meningsfull.

Rekommendationer

Migrationsverket bör ge fler asylsökande chans till praktik eller arbete under deras tid i mottagningssystemet. Myndigheten bör även erbjuda språkstöd till de nyanlända som inte praktiserar eller arbetar.

Regeringen rekommenderas följa upp ansvarsfördelning och informationsöverföring mellan Migrationsverket och Arbetsförmedlingen i syfte att underlätta etablering för nyanlända som beviljats uppehållstillstånd.

Migrationsverket rekommenderades förstärka de sociala aspekterna av mottagandet genom att erbjuda mötesplatser mellan de asylsökande och lokalsamhället, mer samhällsinformation samt sociala samtal vid sidan av de utredande samtalen.

Migrationsverket rekommenderades slutligen följa upp erbjudna insatser inom mottagningssystemet för att garantera likvärdighet och tillgänglighet i alla delar av landet.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen instämmer regeringen med Riksrevisionens bedömning att tidiga insatser är viktiga för en lyckad etablering i Sverige och vikten av ett närmare samarbete mellan Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.⁸ Regeringen avser även se över informationsutbytet mellan Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Arbetet med att korta handledningstiderna för asylansökningar bedöms som viktigt, då det leder till att nyanlända tidigare kan påbörja sin etablering.

Regeringen pekar vidare på att frivilligorganisationer och lokalsamhället kan lämna ett stort bidrag vad gäller samhällsinformation till asylsökande. Som ett led i att stärka kommuner och frivilligorganisationers insatser har regeringen möjliggjort för kommuner att ansöka om ersättning för förstärkt verksamhet med flyktingguider och familjekontakter.

Vad gäller utökade satsningar på språkstöd, organiserad sysselsättning samt lokala mötesplatser framhåller regeringen att Migrationsverket ser över sin interna styrning rörande sysselsättning för nyanlända samt språkstöd, samt att verket avser utöka sina kontakter med lokalsamhället och idéburna organisationer.

RIR 2012:3 DO och diskrimineringsfrågorna

I granskningen undersöker Riksrevisionen om Diskrimineringsombudsmannen (DO) inriktat sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt. Granskningen syftar till att undersöka orsaker till myndighetens initiala problem med långa handläggningstider samt låg aktivitet inom det förebyggande arbetet.

Granskningens slutsatser

Den övergripande slutsatsen är att DO efter de inledande verksamhetsåren stod inför flera strategiska utmaningar. DO:s uppdrag är mycket brett, samtidigt som myndigheten har ett stort mått av självständighet i att styra det egna arbetet. Det är därmed av stor vikt att myndigheten strategiskt planerar verksamhetens inriktning.

Riksrevisionen konstaterar att DOs verksamhet under de första åren fått en reaktiv karaktär. Ett stort antal inkommande ärenden har lett till att stora resurser krävts för att korta handläggningstiderna. Myndighetens främjande arbete i form av egeninitierad tillsyn och kartläggning av diskriminering har fått stå tillbaka för ärendehantering.

Riksrevisionen uppmärksammade även att de stora mängderna avslutade ärenden utgör en källa till kunskap som inte nyttjats i tillräckligt stor utsträckning.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar DO att fortsätta utveckla metoder för att kontinuerligt inhämta kunskap om och analysera utvecklingen vad gäller diskriminering i samhället.

---

⁸ Skr 2012/13:139.

DO bör även slutföra arbetet med att utveckla myndighetens strategiska inriktning, samt att denna kompletteras med en återkommande riskanalys.

Regeringen rekommenderas följa upp DO:s arbete med utvecklandet av myndighetens kunskapsunderlag, strategiska prioriteringar samt riskanalys.

Regeringens skrivelse

I en skrivelse överlämnad till Riksdagen den 6 september 2012 behandlade regeringen Riksrevisionens granskning.⁹

I huvudsak överstämde regeringen med Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Regeringen framhöll att flera åtgärder i linje med Riksrevisionens förslag redan genomförts. Regeringens bedömde därmed att inga ytterligare åtgärder som nödvändiga.

RIR 2011:16 Statliga insatser för akademiker med utländsk bakgrund – förutsägbara, ändamålsenliga och effektiva?

Utgångspunkten i denna granskning varom de statliga insatserna inom utbildningsområdet på ett ändamålsenligt och effektivt sätt underlättar etableringen av akademiker med utländsk utbildning.

Granskningens slutsatser

Det tar lång tid för många utlandsfödda, däribland akademiker, som bosätter sig i Sverige att etablera sig på arbetsmarknaden. Riksrevisionen drar den övergripande slutsatsen att systemet med insatser inom utbildningsområdet kan göras mer ändamålsenligt och effektivt.

Systemet är komplext och det krävs tydlig information om vilket ansvar inblandade myndigheter har. Bättre information behövs även om hur ansökan om legitimering eller godkännande av utbildning går till samt vilka kompletterande utbildningar och insatser som finns att tillgå. Ett viktigt steg är att tillgängliggöra information på andra språk än svenska.

Som en följd av bristande information saknar många ansökningar nödvändiga dokument eller skickas till fel instans, vilket förlänger tidsåtgången.

Antalet inblandade aktörer ställer höga krav på samordning myndigheterna emellan, där regeringen har ett ansvar att agera tvärsektoriellt och över departementsgränser.

Riksrevisionen konstaterar att många akademiker som innehar examen från andra länder är unga och kan förväntas delta på arbetsmarknaden under en lång tid framöver. Många behöver däremot vänta länge för att få ett utlåtande, behörighetsbevis eller legitimering av sin utländska examen.

De långa väntetiderna hos Högskoleverket förklaras till stor del av mängden ärenden som myndigheten har att hantera. Vad gäller Socialstyrelsens arbete med legitimering för reglerade yrken inom vård och omsorg förklaras tidsåtgången till stor del av att de sökande behöver genomgå myndighetens kompletteringsprogram.

---

⁹ Skr 2011/12:177.

Riksrevisionen menar att kortade handledningstider kan förväntas ge relativt stora samhällsekonomiska vinster då det möjliggör en tidigare etablering på arbetsmarknaden för den enskilde.

I granskningen uppmärksammade Riksrevisionen även att regeringen inte säkerställt att de anslagna medel som finns för kompletterande högskoleutbildningar motsvarat efterfrågan. En stor del av anslaget har för den studerade tidsperioden inte använts, samtidigt som flera berörda lärosäten uppger att befintliga anslag inte motsvarar deras behov.

Riksrevisionen konstaterar även att brister i svenskundervisningen utgör ett hinder, exempelvis för de studenter som behöver tillgodogöra sig kompletterande utbildning.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ta ett större ansvar för att samordna och effektivisera insatserna för att underlätta för personer med utländsk utbildning att etablera sig i Sverige.

Regeringen rekommenderas vidare följa upp huruvida de kompletterande högskoleutbildningarna är anpassade till såväl studenternas som arbetsmarknadens behov.

Länsstyrelsernas samordningsansvar för målgruppsanpassad svenskundervisning i kommunerna bör förtydligas.

Högskoleverket, Socialstyrelsen samt de lärosäten som anordnar kompletterande högskoleutbildningar rekommenderas i samråd med andra berörda myndigheter förbättra informationen till akademiker med utländsk utbildning med syftet att informationen ska ges samordnat, tydligt och tidigt.

Högskoleverket och Socialstyrelsen föreslås vidare se över sina interna processer i syfte att korta handläggningstiderna.

Högskoleverket bör även förtydliga syftet med verkets utlåtanden över utländska utbildningar. Detta bör ske i samråd med företrädare för arbetsmarknaden med syftet att de anpassas efter både de sökandes och arbetsmarknadens behov.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen till riksdagen instämmer regeringen i Riksrevisionens iakttagelser.¹⁰

Regeringen lyfter fram att en ny samlad integrationspolitisk strategi förbereds för att kunna möta behovet av samsyn och samverkan mellan myndigheter och departement.

Vidare överväger regeringen hur målgruppsanpassad svenskundervisning kan utvecklas samt vilken roll länsstyrelserna ska ha i samordningen av detta.

I skrivelsen understryker regeringen att de kompletterande högskoleutbildningarna är nystartade och att det varit svårt att beräkna mängden studenter. Regeringen har i regleringsbrevet för 2011 ställt nya

---

¹⁰ Skr 2011/12:9.

återrapporteringskrav för anslaget, i syfte att få bättre information om utbildningarnas utfall och lärosätenas omkostnader.

Regeringen avser ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samverkan med Högskoleverket och berörda lärosäten vidareutveckla arbetet med att bedöma legitimation för hälso- och sjukvårdspersonal med utbildningar från andra länder.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens rekommendationer till myndigheterna. Socialstyrelsen har gjort en översyn av sin webbplats samt inlett ett långsiktigt samarbete med Högskoleverket kring bl.a. informationsfrågor. Högskoleverket har lyckats förkorta handläggningstiderna.